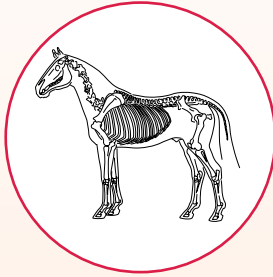

Hevosen Kiropraktinen Hoito

Sisällysluettelo

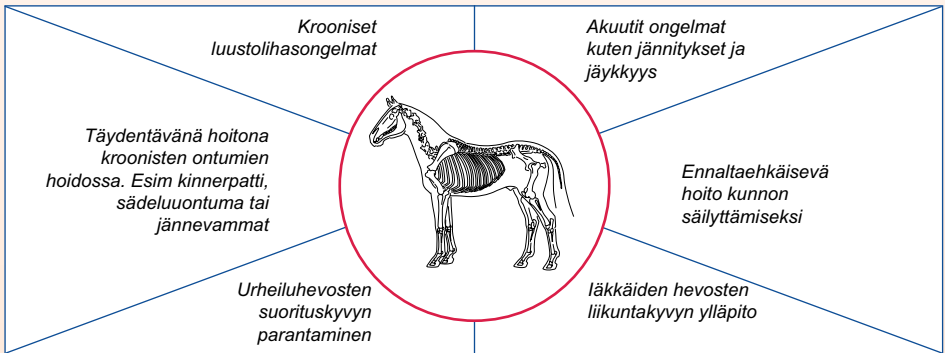
● Mitä on kiropraktinen hoito?	3
● Mikä on selkänikaman subluksaatiokompleksi?	4
● Yleisimmät syyt subluksaatiokompleksin syntyyn	6
● Miten subluksaatiokompleksi oireilee?	7
● Miten selkänikaman subluksaatiokompleksia hoidetaan?	8
● Selkäongelmien tunnistaminen	9
● Selkärankaongelmien ennaltaehkäisy	10
● Kiropraktinen hoito	11
“ DVM, DC Sharon L Willoughbyn alkuperäiskirjoituksen mukaan suomennettu	

Mitä on kiropraktinen hoito?

Kiropraktinen hoito on manuaalista terapiaa, jota voidaan käyttää monien sairauksien ja suorituskyvyssä esiintyvien ongelmien hoitoon. Kiropraktiikka keskittyy löytämään biomekaanisia toimintahäiriöitä selkärangassa ja näistä toimintahäiriöistä johtuvia vaikutuksia

kehon hermojärjestelmään. Kiropraktinen hoito ei korvaa perinteistä eläinlääketiedettä, mutta se tarjoaa uusia tutkimus- ja hoitomenetelmiä selän alueen ja luustolihasongelmien hoitoon. Kiropraktiikka voi usein poistaa akuutin tai kroonisen kipuoireilun lähteen.

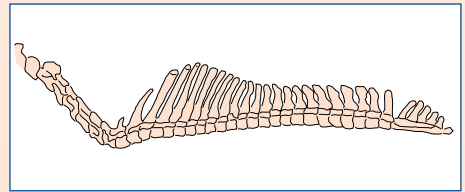
Kiropraktisen hoidon käyttö:

Selkäranka

Hevosen selkärangan rakenne on monimutkainen. Se koostuu luista, tukisiteistä, lihaksista ja hermoista. Sen tehtävänä on esim;

- Antaa keholle tukiranka
- Tarjota kiinnityspaikkoja lihaksille
- Suojata selkäydintä ja sisäelimiä

Suuri määrä lihaksia kiinnittyy selkäniemiin mahdollistaen selän liikkeet. Vaikka yksittäisellä selkäniemän nivelellä on rajoitunut mahdollisuus liikkua, ovat niska ja selkä kokonaisuutena erittäin joustava rakenne. Ilman tätä joustavuutta, hevonen ei kykene liik-

Selkäranka koostuu kaularangasta (7 nikamaa), rintarangasta (18 nikamaa, jotka yhdistyvät kylkiluihin), lantiorangasta (6 nikamaa), ristiluusta (5 nikamaa, jotka ovat luutuneet yhteen) ja 16-18 häntänikamasta. Selkäniemät yhdistyvät toisiinsa nivelten avulla (hevosen selkärangassa on noin 200 niveltä). Selkärangan niveliä pitävät toisissaan kiinni suuri määrä nivelsiteitä.

kumaan sujuvasti, hyppäämään esteitä tai suorittamaan kunnolla.

Selkäydin kulkee selkänikamien keskellä sijaitsevan selkäydinkanavan läpi.

Hermot haarautuvat pareittain selkäytimestä. Nämä hermohaarat (spinaalihermot) poistuvat selkäydinkanavasta vastakkaisten

selkänikamien muodostamien pienien aukkojen lävitse (Intervertebral foramen – IVF). Hermot kuljettavat tietoa aivojen, selkäytimen, elinten, lihasten ja muiden kehon osien välillä. Keskushermosto ohjaa ja säätelee kaikkia kehon toimintoja. Siksi tiedonkulun on oltava esteetön, jotta keho toimisi normaalisti.

Mikä on selkänikaman subluksaatiokompleksi?

Kiropraktinen määritelmä nikaman subluksaatiokompleksille on selkänikaman toiminnallinen ryhtivirhe tai fasettiniivelen rajoittunut liikerata.

Subluksaatiokompleksi hevosen selkärangassa vähentää selän joustavuutta ja vaikuttaa suorituskykyyn sekä aiheuttaa lisääntyntä jäykkyyttä ja lihasjännitystä.

Rajoittunut liike kahden nikaman välillä voi vaikuttaa selkärangasta erkaneviin hermopareihin. Muutos hermon toiminnassa voi johtaa katkoksiin tiedonkulussa, minkä esteetön toiminta on edellytys kehon ja lihasten ohjaiselle.

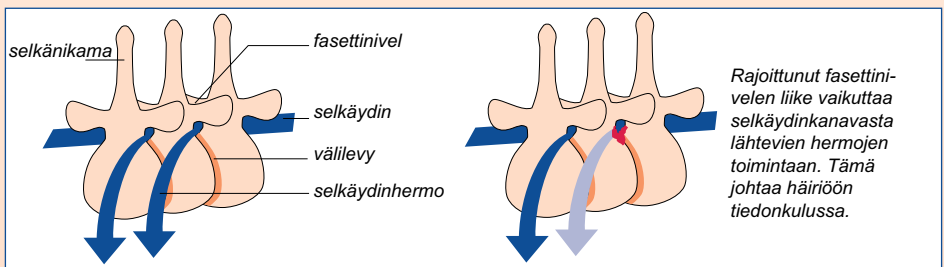
Jokainen liike, pienestä hännän huiskauksesta monimutkaiseen piasfiin kouluratsastuksessa, on mahdollista lihaskoordinaation ansiosta.

Jos lihasten toimintaa ohjaavien hermojen toiminta vaikeutuu myös koordinaatio häiriintyy.

Pienet häiriöt aiheutuvat usein pienistä muutoksista. Nämä muutokset voivat kuitenkin estää hevosen parhaan suoritus-tason vaatimissa harjoitteissa.

Vaillinaisesta koordinaatiosta johtuvat virheiskellukset voivat johtaa raajojen nivelten, nivelseiden tai jänteiden vaurioihin.

Eläin, joka kärsii subluksaatiosta, muuttaa kehonsa asentoa kompensoidakseen selkärangansa rajoittunutta liikettä ja välttääkipua. Tämä lisää mekaanista jännitystä raajoissa sekä muissa selkärangan osissa ja johtaa rajoittuneisiin liikkeisiin sekä lihaskunnan huononemiseen.

Esimerkki nikaman subluksaatiokompleksista. Selkäydin on “ tiedon moottoritie ” mahdollistaan tiedon kulun aivojen ja kehon elinten välillä

Erilaiset hevosurheilulajit voivat johtaa erityisiin subluksaatiokaavioihin

Esimerkiksi

- **kouluratsastushevosella** subluksaatiokompleksit lantiorangan alueella voivat vaikeuttaa taipumista ja suoriutumista sivuttaisliikkeistä. Ongelmia voi jatkossa esiintyä myös takajalkojen liikkeissä ja notkeudessa.

- **Esteratsuilla** subluksaatiokompleksit rintarangan takaosissa ja lantiorangassa saattavat aiheuttaa ongelmia selän pyöristymisessä. Nämä hevoset tulevat usein esteeltä alas ristilaukassa ja heillä on ongelmia laukanvaihdossa esteen jälkeen.

- **Ravureilla ja islanninhevosilla** subluksaatiokompleksi SI-nivelessä voi johtaa epäpuhtaaseen askellajiin ja aiheuttaa ongelmia siirryttäessä askellajista toiseen. Tällaisella hevosella on myös tapana painaa ohjalle ja ryöstää. Selässä voi esiintyä arkuutta ja lihaksisto voi myös paikoin surkastua

- **Matkaratsuilla** subluksaatiokompleksi rinta – ja kaularangan alueella johtaa usein selän arkuuteen ja epätasaiseen askelrytmiin. Muita oireita saattavat olla esim huomattava suorituskyvyn aleneminen ja esim jäykkä niska.

- **Valjakkohövesen** subluksaatiokompleksit rinta – ja lantiorangan alueella voivat johtaa toisen lavan tipahtamiseen, liikkumiseen kahdella uralla ja ohjille painamiseen tai epäpuhtauteen omassa askellajissaan

- **Lännenratsuilla** rajoittunut liike lantiorangan alueella ja SI-nivelissä voi vaikeuttaa taipumista sivuttaisliikkeissä ja aiheuttaa yksipuoleisia ongelmia käänöksissä sekä spinneissä. Myös epämääräiset ontumat etusissa ovat mahdollisia.

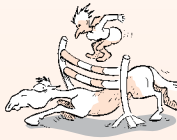

Yleisimmät syyt selkänikaman subluksaatiokompleksin syntyyn

Päivittäin useimmat hevoset altistuvat tilanteille, missä selkärangan terveys on vaarassa. Seuraavat esimerkkitilanteet voivat johtaa subluksaatiokompleksiin

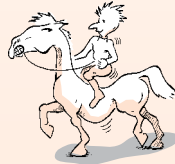
- **Trauma**
Liukastumiset, tippumiset, kompastumiset

- **Kengitys**
Huono kavionhoito ja vääränlainen kengitys vaikuttavat hevosen tapaan liikkua johtaen subluksaatiokomplekseihin selkärangassa

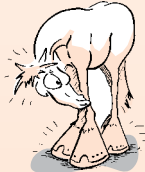
- **Suoritukset**
Jokainen liikuntasuoritus rasittaa rankaa omalla tavallaan

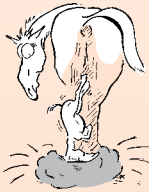
- **Varsominen**
Vaikeat varsomiset, joissa varsa joudutaan esim vetämään ulos synnytysteistä, voivat aiheuttaa ongelmia sekä varsalle että tammalle

- **Narkoosi**
Nukutustapahtuma kokonaisuudessaan voi aiheuttaa selkäongelmia

- **Satula**
Huonosti istuva satula on tavallisin syy selän ongelmiin

- **Ratsastaja**
Ratsastajan istunta (esim kiero istunta) voi johtaa hevosen selkäongelmiin

- **Liikunnan puute**
Liian pieni ulkoilutila ei tarjoa hevoselle tarpeeksi mahdollisuuksia pukiteltuun ja piehtarointiin, jotta se voisi helpottaa kireystilojaan

- **Kuljetukset**
Pitkät kuljetukset, onnettomuudet, huono iskunvaimennus kuljetuskalustossa ja epätasainen ajotyyli voivat aiheuttaa vaurioita

- **Ikä**
Ikääntyminen lisää sekä pienten että isojen selkärangan kammujen oireiluja

Miten subluksaatiokompleksi oireilee?

Subluksaatiokompleksi voi hevosella ilmetä monenlaisina oireina, joista tavallisin on kipu. Hevonen oireilee selkäkipuansa usein asennollaan tai kieltäytymällä työnteosta.

Hevonen pyrkii kompensoimaan kipua muuttamalla asentoaan tai tapaansa liikkua. Tämä johtaa kuitenkin usein muihin ongelmiin kuten esimerkiksi nivelmuutoksiin.

Seuraavat oireet voivat olla merkki kivusta, joka johtuu subluksaatiokompleksista:

- suorituskyvyn lasku
- epänormaali asento
- näykkiminen tai luimiminen satuloinnin yhteydessä
- tottelemattomuus ratsastettaessa
- yritykset vapautua harjoitteesta nakkelemalla päätä taaksepäin tai köyristämällä selkää
- hännän huiskiminen, luimiminen
- esteelle kieltäminen
- vaikeudet liikkeiden kokoamisessa ja sivuttaisliikkeissä
- muutokset käyttäytymisessä
- pelästyneet tai kivuliaat ilmeet
- yliherkkyys kosketukselle

Subluksaatiot selkärangassa voivat vaikuttaa lihaskoordinaatioon ja hevosen kykyyn liikkua. Nämä puolestaan johtavat alentuneeseen suorituskykyyn.

Seuraavia oireita voi esiintyä:

- Epänormaali askelrytmi
- Epäsäännöllinen askellus, jota ei voi yhdist-

tää tiettyyn jalkaan tai askellajiin

- Liikkuminen jäykää karsinasta poistuttaessa
- Taipuu jäykästi, seisoo jäykästi
- Lihasten surkastuminen
- Kompastelu
- Takajalat eivät työskentele kunnolla
- Työskentely pitkässä ja matalassa muodossa vaikeaa
- Lyhentynyt askel yhdessä tai useammassa jalassa
- Rajoittuneet liikeradat eri askellajeissa
- Niskan taivuttaminen hankalaa
- Ontuminen
- Toisohjaisuus
- Ratsastaja ei kykene istumaan keskiliinjassa hevosesta johtuen
- Selkä ei keinu

Subluksaatiokompleksi voi aiheuttaa merkittävän häiriön selkäytimestä lähtevien hermojen tiedonkulkuun. Koska nämä hermot stimuloivat myös ihoa, tiettyjä rauhasia ja verisuonia, voivat oireet olla seuraavanlaisia:

- Epätavallinen kutinä hännän juuressa tai muissa osissa kehoa
- Lisääntynyt herkkyys kuumalle tai kylmälle
- Epäsymmetrinen tai vähentynyt hikoilu

Yllämainittu lista oireista ei ole täydellinen. Se kuitenkin osoittaa kuinka monilla tavoilla subluksaatiokompleksi voi vaikuttaa kehoon.

Miten selkänikaman subluksaatiokompleksia hoidetaan?

Kun kiropraktikko tai eläinlääkäri, ammattitaitoisesti kouluttautunut eläinkiropraktikko, tunnistaa subluksaatiokompleksin, hänen tavoitteensa on korjata muutokset selkärangan linjauksessa ja palauttaa normaali fasettinielven liikkuvuus.

Korjausliike tehdään nopean, lyhyen, nivelen tason mukaisesti kohdistetun työnnön avulla. Korjausliike on erittäin tarkka, nopea, matalavoimainen liike, joka liikuttaa hoidettavaa niveltä sen normaalin fysiologisen liikeradan ulkopuolelle kuitenkin ylittämättä

anatomisia rajoja. Se suoritetaan asettamalla kädet suoraan hoidettavan nivelen päälle. Vain subluksoituneet nikamat hoidetaan.

Vaikka hevosella on suuri lihasmassa selkärangan päällä, nikamien nivelet ovat joustavia ja suhteellisen helposti manipuloitavissa pientä voimaa käyttäen. Käyttämällä oikeaa tekniikkaa, vältetään haitalliset vaikutukset nivelsiteisiin.

“Selkärangan oikaisu” vetämällä jaloista tai hännästä ei ole suositeltava menettelytapa, sillä ennen kohteena olevaa nikamaa vaikutus kohdistuu niveliin, jotka eivät ole hoidon kohteena (esim. käytettäessä jalkaa vipuvartena vaikutetaan sekä vuohis-, kinner-, takapolvi-että lonkkaniveleen). Osaamattomissa käsissä nämä epätarkat tekniikat voivat vaurioittaa sekä nivelsiteitä että niveliä. Sen vuoksi on tärkeää suosia turvallisia hoitomuotoja.

Täydellinen kiropraktinen hoito sisältää myös raajojen ja leukanivelen tutkimuksen ja tarvittaessa myös hoidon.

Fotos: CAVALLLO / Saltaia

Kysymys, jonka kiropraktikko usein kuu-lee, on; “Kuinka monta hoitokertaa hevonen vaatii?” Tähän kysymykseen joutuu vastaamaan potilaskohtaisesti. Monissa tapauksissa yksi hoito ei riitä poistamaan ongelmaa.

Kiropraktisen hoidon tarkoituksena on osoittaa neurologiset toimintahäiriöt selkärangassa ja palauttaa sen liikkuvuus. Hoidon jälkeen lihasten ja nivelsiteiden tarkoituksena on tukea selkärankaa ja säilyttää sen uusi korjattu asento.

Tämä prosessi ja kiropraktikon rooli ovat samankaltaisia kuin oikaisuhoitajalla. Oikaisuhoitaja asentaa raudat hampaisiin ja säännöllisin ajoin tekee korjaukset ja oikaisut hammasrivis-

töön. Ajan kuluessa hampaat pysyvät oikeilla paikoillaan. Kiropraktikko hoitaa selkärangan, jotta se kykenisi ylläpitämään normaalin liikkeen nivelissään. Korjaukset voidaan joutua suorittamaan useita kertoja, kunnes keho hyväksyy normaalin liikkeen ja jotta lihakset sekä nivelsiteet alkavat tukemaan ja ylläpitämään liikettä.

Suurin osa hevosista edistyy huomattavasti 1-4 hoitokerran jälkeen. Krooniset ongelmat useinmiten vievät pidemmän aikaa parantuakseen ja vaativat enemmän hoitokertoja, kun taas akuutit ongelmat usein ratkeavat nopeammin.

Selkärankaongelmien tunnistaminen

Ammattitaitoinen kiropraktikko on koulutettu tunnistamaan ja hoitamaan subluksaatioita. Ratsastajat, valmentajat ja hevosen omistajat pystyvät kuitenkin tarkkailemaan hevosen selkärangan kuntoa. Hevosen selkärangan tutkiminen ennen ostoa on aivan yhtä tärkeää kuin jalkojen tarkastus.

● Huomioitavaa

Mieti hevosesi viimeisimpiä suorituksia ja käytöstä

- onko hevosesi käytös tai suorituskyky muuttunut viime aikoina?
- Esiintyykö hevosellasi epätavallista tai vaihtelevaa ontumista?
- Onko ratsastajan vaikea istua suorassa hevosen selässä?

- Onko ratsastaja tai valmentaja huomannut muutoksia eri askellajeissa?
- Vetääkö hevonen jotain jalkaa tai kuluvatko kengät toispuoleisesti?

● Liikkuvuuden tutkiminen

Kykeneekö hevosesi liikkumaan vapaasti kaikkiin suuntiin ilman jännityksiä ratsastajan kanssa sekä ilman ratsastajaa?

- Makupalan avulla voit pyytää hevosta kääntämään päätä ja kaulaa molemmille sivuille siten, että se koskee kylkeään sieraimilla. Puolierot kaulan taipuisuudessa voivat olla merkki ongelmista niskarangan alueella
- Testaa selkärangan sivuttaisliikkuvuus asettamalla toinen käsi selän päälle ja vedä toisella kädellä varovasti hännästä itseäsi kohti,

siten että hevosen selkä taittuu kätesi alla. Onko jompi kumpi puoli jäykempi?

- **Paina hevosen selkää kevyesti ylhäältä pain.** Selän tulee kevyesti ja helposti joustaa ja heilua. Se ei saa tuntua jäykältä ja kovalta.

● **Lihasten tunnustelu**

Tutki esiintyykö hevosen isoimmissa lihasryhmissä kipua, jännitystä tai epäsymmetriaa. Treenatun hevosen lihaksiston tulee olla sym-

metrinen. Sen tulee tuntua napakan elastiselta mutta ei liian kovalta tai pehmeältä. Kevyt paine lihasten päällä ei saisi aiheuttaa kipua.

● **Selkärangan tunnustelu**

Tunnustele selkäranka säästä häntään ja huomioi epätasaiset muodot ja kohoumat luustossa. Vertaile luukyhmyjä molemmin puolin selkäranka ristiselän alueella. Näiden tulisi olla samalla tasolla.

Huomioi kohoumat kaulan luustossa.

Selkärankaongelmien ennaltaehkäisy

Selän ja niskan kunnollinen toiminta on tärkeä perusta hevosen suorituskyvyn säilymiselle. Tästä syystä terveydenhoidon tulisi olla etusijalla jokaisella hevosen omistajalla.

● **Rakenne**

Kun valitset hevosta tiettyyn käyttötarkoitukseen, kiinnitä aina erityistä huomiota rakenteeseen. Monet hevosroduistamme ovat olleet selektiivisen jalostuksen kohteena vuosia, jotta saavutettaisiin tiettyjä rakenteellisia ominaisuuksia. Tämän vuoksi ne soveltuvat usein parhaiten juuri siihen käyttöön mihin niitä on jalostettu (esim kouluratsut, esteratsut tai lännenratsut). Pitkän selän omaavat hevoset ovat usein alttiimpia saamaan lihas – ja tukisidevammoja, kun taas pystylapaisilla hevosilla ongelmat suuntautuvat usein etujalkoihin.

● **Hieronta**

Hieronta kiihdyttää verenkiertoa ja aineenvaihduntaa lihaksissa parantaen ravintoaineiden saantia ja solumyrkköjen poistumista. Hieronta rentouttaa kireitä lihaksia ja parantaa lihasten toimintaa. Hieronta tukee myös lihasvaurioiden paranemista löysyttämällä lihassyiden välisiä kiinnikkeitä ja lisäten nesteiden sekä myrkköjen virtausta kudoksista.

● **Treenaus**

Hevoset, jotka eivät ole kehittyneet vastaamaan haluttuja vaatimuksia, subluksioivat sekä vaurioittavat tukisiteitään, jänteitään ja lihaksiaan helpommin. Intervallitreenaus, sopiva lämmitely ja treenivaihtelu auttavat urheiluhevosta sopeutumaan vaatimuksiin.

● **Varusteet ja satula**

Varmista, että käyttämäsi satula sopii hevosel-

lesi. Hyvin istuvan satulan alla ei tarvita paksuja huopia tai lisätoppauksia. Tarkista satulan kunto säännöllisesti. Kuluuko satulasi tasaisesti? Onko rungossa tai siivekkeissä epäsymmetriä? Onko satulan runko ehjä? Jakautuuko ratsastuksen aikana syntyvä kosteus tasaisesti satulan alle?

● Kengät

On käytännössä mahdotonta, että huonosti kengitetty hevonen kykenisi säilyttämään selkärangansa toiminnan kunnollisena. Allepainuneet tai korkeat kannat, pitkät varpaat tai eripituiset seinämät vaikuttavat negatiivisesti hevosen tapaan seistä ja liikkua. Jalkojen ja selän nivelten toiminnalle on välttämätöntä, että kaviot on vuoltu ja kengitetty oikein.

● Apuvälineet

Hevoset pakotetaan joskus oikeaan muotoon käyttämällä sivuohjia, martingaaleja ym

apuvälineitä. Oikein käytettynä useat näistä apukeinoista auttavat hevosen treenaamisessa, mutta osaamattomissa käsissä tulos on usein päinvastainen. Jos selkärangassa esiintyvä jäykkyys on jo olemassa, monet näistä remmeistä voivat muuttaa tilanteen jopa pahemmaksi. Jatkuva nykiminen ja kiskominen riimunnarusta tai ketjusta aiheuttaa jännityksiä niskan ja kaulan alueelle varsinkin nuorilla hevosilla.

● Ympäristö

Monet urheiluhevostamme joutuvat edelleen elämään suuren osan elämästään tilassa, jossa kääntyminen ja liikkuminen on rajoitunutta. Mitä enemmän hevonen viettää aikaansa tallissa, sitä suuremmat koordinaatio-ongelmat sillä on. Sen luonnollinen tasapaino kärsii, jotta kasvavaan vammautumisiin. Pukittelu ja piehtarointi ovat hevosen luonnolliset keinot selän liikuttamiseen. Varmista, että hevosesi saa tarpeeksi liikuntaa.

Kiropraktinen hoito

Oikein suoritettuna kiropraktinen hoito voi olla tehokas keino ylläpitää hevosesi terveyttä. Sitä voidaan käyttää sekä kroonisten että akuuttien ongelmien hoidossa. Kroonisten nivelvaivojen kuten kinnerpatin, sädeluontuman tai jännevammojen täydentävänä hoitomuotona kiropraktinen hoito voi tukea toipumista ja ennaltaehkäistä toissijaisia selkäongelmia. Elämänlaadun ja terveyden parantaminen on tärkeää varsinkin hoidettaessa iäkkäitä hevosia. Nuorilla hevosilla kiropraktisia hoitoja suosi-

tellaan ennaltaehkäisevässä mielessä.

Kiropraktinen käsittely hoitaa selkävaihan syytä, ei pelkästään oireita. Se palauttaa nivelten liikkeen mahdollistaen hevosen parhaan mahdollisen suorituskyvyn.

Jos olet sitä mieltä, että hevosesi voisi hyötyä kiropraktisesta hoidosta, ota yhteyttä kiropraktikkoon tai eläinlääkäriin, joka on hankkinut itselleen vaadittavan lisäkoulutuksen.

Jos olet sitä mieltä, että hevosesi voisi hyötyä kiropraktisesta hoidosta, ota yhteyttä laillistettuun kiropraktikkoon tai eläinlääkäriin, joka on hankkinut itselleen vaadittavan lisäkoulutuksen.

Lisätietoja löytyy osoitteesta
www.ivca.de Puh. +49 700 48220000

Taitto ja kuvitus: Cornelia Koller, Schierhorn